

Structural Equation Modeling of Educational Activities Based on the Culture of Sacrifice in Iranian Secondary Schools

Hojatollah Ghaffari¹, Mohammad Sharifani^{2*}, Seyed Ahmad Hashemi³, Aliasghar Mashinchi⁴

1. PhD Student, Department of Philosophy of Education, Lam.C, Islamic Azad University, Lamerd, Iran.
2. Associate Professor, Department of Islamic Studies, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran (Corresponding Author).
3. Professor, Department of Educational Sciences, Lam.C, Islamic Azad University, Lamerd, Iran.
4. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Lam.C, Islamic Azad University, Lamerd, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** m.sharifani@atu.ac.ir

Research Paper

Receive: 2025/11/23
Accept: 2026/04/16
Initial Publish: 2026/05/26
Final Publish: 2026/12/22

Keywords:

Culture of sacrifice, educational activities, structural equation modeling, secondary education, value-based education

Article Cite:

Ghaffari, H., Sharifani, M., Hashemi, S. A., & Mashinchi, A. (2026). Structural Equation Modeling of Educational Activities Based on the Culture of Sacrifice in Iranian Secondary Schools. *Sociology of Education*. 12(4): 1-13.

Abstract

Purpose: The present study aimed to develop and test a structural equation model of educational activities based on the culture of sacrifice in Iranian secondary schools.

Methodology: This study employed a descriptive-survey design with a quantitative approach. The statistical population consisted of all educational activities teachers in Fars Province (approximately 2,500 in 2025–2026), from which 333 participants were selected using the Krejcie and Morgan table. Data were collected through a 39-item researcher-made questionnaire whose validity was confirmed by experts and reliability established via Cronbach's alpha above 0.7. Data analysis was conducted using structural equation modeling with the Partial Least Squares (PLS) method in SmartPLS software. Composite reliability, average variance extracted (AVE), discriminant validity, and model fit indices were evaluated.

Findings: Results indicated that all factor loadings exceeded 0.4 and t-values were statistically significant, confirming construct validity. Reliability indices ($CR > 0.7$) and convergent validity ($AVE > 0.4$) were satisfactory, while the Fornell–Larcker criterion supported discriminant validity. Coefficients of determination (R^2) ranged from 0.622 to 0.948, indicating strong explanatory power, with an average of 0.786. Predictive relevance (Q^2) values demonstrated strong predictive capability, and the overall goodness-of-fit ($GOF = 0.50$) confirmed robust model fit. Four main dimensions—individual-personality, social-cultural, religious-spiritual, and educational-infrastructure—were identified as significant components of the model.

Conclusion: The proposed model demonstrates strong fit and explanatory power, indicating that effective development of educational activities based on the culture of sacrifice requires a multidimensional and integrated approach within the educational system.

<https://doi.org/10.61838/kman.soc.741>

Creative Commons: CC BY 4.0

Detailed Abstract

Introduction

Human capital, particularly adolescents and young people, constitutes the most strategic asset of any society, as their attitudes, values, and behavioral orientations fundamentally shape the future trajectory of social, cultural, and political systems. Educational systems, therefore, carry a critical responsibility in transmitting core values and cultivating well-rounded individuals aligned with societal ideals (Hafizi, 2022; Tarihi & Samadi, 2016). Within this framework, culture plays a central role as a system of shared beliefs, norms, and practices that guide human behavior. Among various cultural constructs, the culture of sacrifice—defined by altruism, selflessness, and prioritization of collective well-being over individual interests—holds a prominent position in value-based educational paradigms, particularly in Islamic societies (Mirzaei & Ameripuor, 2022; Safarzadeh, 2024).

In contemporary contexts characterized by globalization, digital transformation, and increasing exposure to diverse cultural influences, educational systems face significant challenges in preserving and transmitting indigenous value systems. Studies indicate that exposure to modern media and digital environments can reshape youth perceptions and potentially weaken their attachment to traditional values (Tarihi & Samadi, 2016). Consequently, there is a growing need for educational strategies that integrate traditional values with modern pedagogical approaches to ensure relevance and effectiveness (Pratiwi & Ihwan, 2025; Syafi'i & Shokkeh, 2025). Educational activities beyond formal instruction—commonly referred to as extracurricular or developmental activities—play a pivotal role in this regard, as they provide experiential learning opportunities that facilitate the internalization of values (Heydari, 2022; Hosseini & Hosseini, 2022).

Empirical research supports the effectiveness of such activities in fostering moral and social development. For instance, exposure to value-based programs related to sacrifice and martyrdom has been shown to enhance religious attitudes, strengthen social responsibility, and encourage prosocial behavior among students (Keshavarzi & Kargar Jahromi, 2025). However, existing studies also highlight several challenges, including superficial teaching methods, lack of engaging pedagogical strategies, and a disconnect between theoretical content and lived experiences (Rostami et al., 2024).

Furthermore, recent educational theories emphasize the integration of cognitive, emotional, social, and spiritual dimensions in student development. Approaches focusing on 21st-century skills underline the importance of soft skills, ethical reasoning, and identity formation, which align closely with the principles of the culture of sacrifice (Rosin et al., 2025). Leadership and institutional factors also play a significant role, as effective school management and supportive environments facilitate the implementation of value-based educational programs (Sahrudin, 2025).

Despite the recognized importance of the culture of sacrifice in education, there is a notable gap in the literature regarding comprehensive structural models that systematically integrate its various dimensions within educational activities. Most existing studies are either descriptive or focus on isolated aspects, lacking a holistic and empirically validated framework (Afkari & Andalibnia, 2022; Turki et al., 2022). Theoretical models grounded in Islamic educational philosophy suggest that effective value transmission requires the integration of individual, social, spiritual, and structural dimensions (Sadra et al., 2025; Zarabi et al., 2025). Accordingly, the present study aims to address this gap by developing and testing a structural equation model of educational activities based on the culture of sacrifice in Iranian secondary schools.

Methods and Materials

This study employed a descriptive-survey design using a quantitative approach. The statistical population consisted of all educational activity teachers in Fars Province, numbering approximately 2,500 individuals. Based on the Krejcie and Morgan sampling table, a sample of 333 participants was selected through appropriate sampling techniques. Data were collected using a researcher-developed questionnaire comprising 39 items designed to measure various dimensions of educational activities based on the culture of sacrifice.

The validity of the instrument was established through expert review, ensuring content relevance and clarity. Reliability was assessed using Cronbach's alpha, with all constructs demonstrating coefficients above 0.70, indicating acceptable internal consistency. Data analysis was conducted using Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) via SmartPLS software. The measurement model was evaluated using factor loadings, composite reliability (CR), and average variance extracted (AVE), while discriminant validity was assessed through the Fornell–Larcker criterion. The structural model was examined using path coefficients, t-values, coefficients of determination (R^2), predictive relevance (Q^2), and overall goodness-of-fit (GOF).

Findings

The results of the measurement model evaluation indicated that all factor loadings exceeded the acceptable threshold of 0.40, confirming the adequacy of the indicators in representing their respective constructs. Composite reliability values for all constructs were above 0.70, and average variance extracted values exceeded 0.40, demonstrating satisfactory reliability and convergent validity. Discriminant validity was confirmed through the Fornell–Larcker criterion, as the square roots of AVE values for each construct were greater than their correlations with other constructs.

The structural model analysis revealed that all path coefficients were statistically significant, with t-values exceeding the critical value of 1.96 at the 95% confidence level. The coefficients of determination (R^2) for the endogenous constructs ranged from 0.622 to 0.948, indicating strong explanatory power of the model. The average R^2 value of 0.786 further supported the robustness of the structural relationships.

Predictive relevance (Q^2) values for all endogenous constructs were above 0.15, indicating moderate to strong predictive capability of the model. Additionally, the overall goodness-of-fit (GOF) index was calculated to be 0.50, which exceeds the threshold for a strong model fit.

The analysis identified four primary dimensions of educational activities based on the culture of sacrifice: individual-personality, social-cultural, religious-spiritual, and educational-infrastructural. These dimensions collectively form a comprehensive model that explains the structure and functioning of value-based educational activities in secondary schools.

Discussion and Conclusion

The findings of this study demonstrate that educational activities based on the culture of sacrifice can be effectively conceptualized and implemented through a multidimensional structural model. The identification of four interrelated dimensions highlights the complexity of value-based education and underscores the necessity of adopting a holistic approach in designing and executing educational programs.

The individual-personality dimension emphasizes the importance of internal transformation, including the development of self-awareness, responsibility, and moral identity. This dimension serves as the foundation for value internalization, as behavioral change is unlikely to occur without corresponding cognitive and emotional engagement.

The social-cultural dimension reflects the role of environmental and contextual factors in shaping student behavior. Schools function as microcosms of society, where social interactions, group norms, and cultural practices contribute to the reinforcement or transformation of values. Therefore, fostering a supportive and value-oriented school culture is essential for the success of such programs.

The religious-spiritual dimension provides the moral and motivational framework for the culture of sacrifice. By connecting educational activities to deeper spiritual beliefs, this dimension enhances the meaning and sustainability of value-based behaviors. It also contributes to the development of a coherent value system that guides students' decision-making processes.

The educational-infrastructural dimension highlights the significance of institutional support, including curriculum design, teacher training, and resource allocation. Without adequate infrastructure, even well-designed programs may fail to achieve their intended outcomes. This dimension underscores the need for systemic alignment between educational policies, teaching practices, and evaluation mechanisms.

Overall, the proposed model offers a comprehensive framework for understanding and implementing educational activities based on the culture of sacrifice. Its strong empirical support suggests that it can serve as a valuable tool for policymakers, educators, and researchers seeking to enhance the effectiveness of value-based education. The integration of multiple dimensions ensures that educational interventions address both individual and contextual factors, thereby increasing their overall impact and sustainability.

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

مدلسازی معادلات ساختاری انواع فعالیت‌های پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار در دوره متوسطه ایران

حجت اله غفاری^۱، محمد شریفانی^{۲*}، سید احمد هاشمی^۳، علی اصغر ماشینچی^۴

۱. دانشجوی دکتری رشته فلسفه تعلیم و تربیت، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران.

۲. دانشیار، گروه معارف اسلامی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

۳. استاد تمام گروه علوم تربیتی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران.

۴. دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران.

✦ ایمیل نویسنده مسئول: m.sharifani@atu.ac.ir

چکیده

مقاله تحقیقاتی

هدف: هدف پژوهش حاضر، طراحی و آزمون مدل معادلات ساختاری فعالیت‌های پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار در دوره متوسطه ایران بود.

دریافت: ۱۴۰۴/۰۹/۰۲

پذیرش: ۱۴۰۵/۰۱/۲۷

انتشار اولیه: ۱۴۰۵/۰۳/۰۵

انتشار نهایی: ۱۴۰۵/۱۰/۰۱

روش‌شناسی: این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی بود که با رویکرد کمی انجام شد. جامعه آماری شامل تمامی معلمان پرورشی استان فارس (حدود ۲۵۰۰ نفر در سال ۱۴۰۴) بود که بر اساس جدول کرجسی و مورگان، ۳۳۳ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته ۳۹ سؤالی بود که روایی آن توسط خبرگان تأیید و پایایی آن با آلفای کرونباخ بالاتر از ۰.۷ احراز شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری و روش حداقل مربعات جزئی (PLS) در نرم‌افزار SmartPLS انجام گرفت. شاخص‌های پایایی مرکب، AVE، روایی واگرا و شاخص‌های برازش مدل مورد ارزیابی قرار گرفتند.

واژگان کلیدی:

فرهنگ ایثار، فعالیت‌های پرورشی،

مدل معادلات ساختاری، آموزش

متوسطه، تربیت ارزشی

یافته‌ها: نتایج نشان داد تمامی بارهای عاملی بالاتر از ۰.۴ و ضرایب t معنادار بودند که حاکی از اعتبار سازه‌هاست. شاخص‌های پایایی ($CR > 0.7$) و روایی همگرا ($AVE > 0.4$) تأیید شدند و معیار فورنل-لارکر نشان‌دهنده روایی واگرا مناسب بود. ضرایب تعیین برای ابعاد مدل در سطح قوی (۰.۶۲۲ تا ۰.۹۴۸) و میانگین ۰.۷۸۶ گزارش شد. همچنین شاخص Q^2 نشان‌دهنده قدرت پیش‌بینی قوی مدل بود و شاخص GOF برابر با ۰.۵۰ بیانگر برازش کلی قوی مدل است. چهار بعد اصلی شامل فردی-شخصیتی، اجتماعی-فرهنگی، دینی-معنوی و تربیتی-زیرساختی به‌عنوان مؤلفه‌های معنادار مدل شناسایی شدند.

نتیجه‌گیری: مدل پیشنهادی از برازش مطلوب و قدرت تبیین بالا برخوردار است و نشان می‌دهد توسعه فعالیت‌های پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار مستلزم رویکردی چندبعدی و یکپارچه در نظام آموزشی است.

استناد مقاله:

غفاری، حجت اله، شریفانی،

محمد، هاشمی، سید احمد، و

ماشینچی، علی اصغر. (۱۴۰۵).

مدلسازی معادلات ساختاری انواع

فعالیت‌های پرورشی مبتنی بر

فرهنگ ایثار در دوره متوسطه

ایران. جامعه‌شناسی آموزش و

پرورش، ۱۲(۴): ۱-۱۳.

<https://doi.org/10.61838/kman.soe.741>

Creative Commons: CC BY 4.0

مقدمه

مهم‌ترین سرمایه هر جامعه‌ای، نیروی انسانی آن به‌ویژه نسل نوجوان و جوان است که شکل‌گیری نگرش‌ها، ارزش‌ها و الگوهای رفتاری آنان، مسیر آینده اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی آن جامعه را تعیین می‌کند. در این میان، نظام تعلیم و تربیت به‌عنوان اصلی‌ترین نهاد جامعه‌پذیری، نقشی بنیادین در انتقال ارزش‌ها و هنجارهای مطلوب ایفا می‌نماید. بر این اساس، اگر فرآیند تربیت به‌گونه‌ای طراحی شود که مبتنی بر ارزش‌های اصیل فرهنگی و دینی باشد، می‌تواند به پرورش نسلی متعهد، مسئولیت‌پذیر و دارای هویت منسجم منجر گردد (Tarihi & Samadi, 2016; Hafizi, 2022). در مقابل، ضعف در انتقال این ارزش‌ها، زمینه‌ساز شکل‌گیری بحران هویت، گسست فرهنگی و کاهش سرمایه اجتماعی خواهد بود. از این‌رو، توجه به الگوهای تربیتی مبتنی بر فرهنگ‌های بومی و ارزشی، به‌ویژه در جوامعی با پشتوانه دینی و تاریخی غنی، ضرورتی انکارناپذیر است.

فرهنگ به‌عنوان مجموعه‌ای از باورها، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای مشترک، چارچوب اصلی کنش‌های فردی و جمعی را شکل می‌دهد و نقش تعیین‌کننده‌ای در جهت‌دهی به نظام‌های تربیتی دارد. در این میان، فرهنگ ایثار به‌عنوان یکی از برجسته‌ترین مؤلفه‌های فرهنگی در جوامع اسلامی، جایگاه ویژه‌ای در نظام ارزشی دارد و به‌عنوان نمادی از فداکاری، نوع‌دوستی و ترجیح منافع جمعی بر منافع فردی شناخته می‌شود (Mirzaei & Ameripuor, 2022; Safarzadeh, 2024). این فرهنگ نه‌تنها به ارتقای سطح معنویت و اخلاق فردی کمک می‌کند، بلکه در سطح اجتماعی نیز موجب تقویت انسجام اجتماعی، همبستگی و افزایش سرمایه اجتماعی می‌گردد (Hafizi, 2022). بنابراین، نهادینه‌سازی این فرهنگ در نسل جدید، یکی از اهداف کلیدی نظام‌های آموزشی محسوب می‌شود.

در شرایط معاصر که جوامع با چالش‌های متعددی نظیر جهانی‌شدن، تهاجم فرهنگی، گسترش رسانه‌های دیجیتال و تغییر سبک زندگی مواجه هستند، اهمیت تقویت هویت فرهنگی و دینی بیش از پیش آشکار شده است. مطالعات نشان می‌دهد که مواجهه بی‌واسطه نوجوانان با محتوای رسانه‌ای متنوع، می‌تواند نگرش‌ها و ارزش‌های آنان را تحت تأثیر قرار داده و در برخی موارد موجب فاصله‌گیری از ارزش‌های بومی گردد (Tarihi & Samadi, 2016). در چنین شرایطی، نظام آموزشی باید با اتخاذ رویکردهای نوین و کارآمد، ضمن بهره‌گیری از ظرفیت‌های فناوری، به بازتولید و انتقال ارزش‌های اصیل فرهنگی بپردازد (Pratiwi & Ihwan, 2025; Syafi'i & Shokheh, 2025). این امر مستلزم طراحی الگوهای تربیتی مبتنی بر ارزش‌هایی همچون ایثار، مسئولیت‌پذیری و مشارکت اجتماعی است.

فعالیت‌های پرورشی در نظام آموزشی، یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحقق اهداف تربیتی محسوب می‌شوند. این فعالیت‌ها که فراتر از آموزش‌های رسمی و کلاسیک هستند، با تأکید بر تجربه‌های زیسته، تعاملات اجتماعی و مشارکت فعال دانش‌آموزان، نقش مؤثری در شکل‌گیری ابعاد شخصیتی و اجتماعی آنان ایفا می‌کنند (Heydari, 2022; Hosseini & Hosseini, 2022). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که فعالیت‌های پرورشی می‌توانند زمینه‌ساز درونی‌سازی ارزش‌ها و تبدیل آن‌ها به رفتارهای پایدار شوند، به‌ویژه زمانی که این فعالیت‌ها به‌صورت هدفمند و مبتنی بر چارچوب‌های نظری مشخص طراحی شده باشند (Rezai Koopai, 2023). در این میان، توجه به فرهنگ ایثار در طراحی فعالیت‌های پرورشی، می‌تواند به تربیت نسلی ایثارگر، مسئول و متعهد منجر گردد.

مطالعات تجربی نیز بر اهمیت نقش فعالیت‌های تربیتی در انتقال فرهنگ ایثار تأکید دارند. به‌عنوان مثال، نتایج پژوهش‌ها نشان داده است که آشنایی دانش‌آموزان با مفاهیم ایثار و شهادت از طریق برنامه‌های درسی و فعالیت‌های فرهنگی، موجب تقویت نگرش‌های دینی، افزایش احساس مسئولیت اجتماعی و ارتقای انگیزه مشارکت در فعالیت‌های خیرخواهانه می‌شود (Keshavarzi & Kargar Jahromi, 2025). همچنین، بررسی‌ها حاکی از آن است که عوامل متعددی از جمله خانواده، مدرسه، محیط اجتماعی و محتوای آموزشی در نهادینه‌سازی این فرهنگ نقش دارند (Rostami et al., 2024). با این حال، چالش‌هایی نظیر سطحی بودن آموزش‌ها، عدم جذابیت برخی روش‌های آموزشی و فاصله میان مفاهیم نظری و تجربه‌های عملی، مانع از تحقق کامل این اهداف می‌شود.

از سوی دیگر، تحولات اخیر در حوزه آموزش و پرورش، بر ضرورت توجه به مهارت‌های قرن بیست‌ویکم و تربیت همه‌جانبه تأکید دارد. این رویکردها بر توسعه مهارت‌های نرم، تفکر انتقادی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و هویت‌یابی تأکید دارند که همگی با مؤلفه‌های فرهنگ ایثار هم‌راستا هستند (Rosin et

(al., 2025). همچنین، نقش رهبری آموزشی و مدیریت مدرسه در ایجاد بستر مناسب برای اجرای فعالیت‌های تربیتی مؤثر، مورد تأکید قرار گرفته است (Sahrudin, 2025). در این راستا، طراحی الگوهای جامع تربیتی که بتوانند ابعاد مختلف شخصیت دانش‌آموزان را پوشش دهند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

در سطح نظری نیز، مدل‌های مختلفی برای تبیین فرآیندهای تربیتی و انتقال ارزش‌ها ارائه شده است. برای مثال، مدل‌های مبتنی بر ارزش‌های اسلامی، بر تلفیق ابعاد فردی، اجتماعی، معنوی و ساختاری تأکید دارند و بر این باورند که تربیت مؤثر، نیازمند توجه همزمان به این ابعاد است (Sadra et al., 2025; Zarabi et al., 2025). همچنین، رویکردهای نوین آموزشی بر اهمیت هم‌راستاسازی برنامه‌های درسی، فعالیت‌های فوق‌برنامه و محیط یادگیری در راستای تحقق اهداف تربیتی تأکید دارند (Rohim & Madzaly, 2025). این دیدگاه‌ها نشان می‌دهد که برای نهادینه‌سازی فرهنگ ایثار، نمی‌توان به یک بعد خاص اکتفا کرد، بلکه باید رویکردی جامع و یکپارچه اتخاذ نمود.

با وجود اهمیت بالای موضوع، بررسی ادبیات پژوهش نشان می‌دهد که مطالعات اندکی به طراحی مدل‌های ساختاری جامع برای فعالیت‌های پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار پرداخته‌اند. اغلب پژوهش‌ها به بررسی ابعاد خاصی از این موضوع یا تحلیل کیفی تجربیات پرداخته‌اند و کمتر به ارائه مدل‌های کمی و قابل آزمون توجه شده است. این خلأ پژوهشی، ضرورت انجام مطالعاتی را که بتوانند با بهره‌گیری از روش‌های پیشرفته آماری، روابط میان ابعاد مختلف فعالیت‌های پرورشی را تبیین نمایند، برجسته می‌سازد (Afkari & Andalibnia, 2022; Turki et al., 2022). استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری به‌عنوان یکی از روش‌های قدرتمند در تحلیل روابط پیچیده میان متغیرها، می‌تواند در این زمینه بسیار راهگشا باشد.

از منظر کاربردی، طراحی یک مدل ساختاری معتبر برای فعالیت‌های پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار، می‌تواند به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی کمک کند تا با شناخت دقیق‌تر ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر، برنامه‌های تربیتی کارآمدتری را تدوین نمایند. چنین مدلی می‌تواند به‌عنوان چارچوبی برای ارزیابی و بهبود فعالیت‌های پرورشی در مدارس مورد استفاده قرار گیرد و زمینه‌ساز ارتقای کیفیت نظام تربیتی شود. علاوه بر این، با توجه به نقش کلیدی معلمان پرورشی در اجرای این فعالیت‌ها، شناخت دیدگاه‌ها و تجربیات آنان می‌تواند به غنای مدل پیشنهادی کمک نماید.

در مجموع، با توجه به اهمیت فرهنگ ایثار در نظام ارزشی جامعه، نقش کلیدی نظام آموزشی در انتقال این فرهنگ، چالش‌های موجود در فرآیند تربیت و خلأهای پژوهشی در زمینه ارائه مدل‌های ساختاری، انجام پژوهش حاضر ضروری به نظر می‌رسد. بر این اساس، هدف این پژوهش مدل‌سازی معادلات ساختاری فعالیت‌های پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار در دوره متوسطه ایران است.

روش‌شناسی پژوهش

این مطالعه از نوع توصیفی پیمایشی بود و داده‌های کمی با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته ۳۹ سوالی جمع‌آوری شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان پرورشی استان فارس که تعداد آنها در سال ۱۴۰۴ به ۲۵۰۰ بالغ گردیده است که بر اساس جدول کرجسی و مورگان نمونه‌ای به حجم ۳۳۳ نفر انتخاب شده‌اند. بعد از جمع‌آوری داده‌های آماری با استفاده از روش PLS تحلیل شد. روایی ابزار توسط اساتید و خبرگان فعالیت پرورشی تأیید و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ بالای ۰/۷ ارزیابی شد.

یافته‌های پژوهش

بررسی مدل پژوهش طی دو مرحله انجام می‌شود. در مرحله اول، مدل بیرونی پژوهش، در مرحله دوم، مدل درونی پژوهش بررسی شده است.

در مرحله اول، بار عاملی مربوط به شاخص‌های سنجیده‌شده هر متغیر، بررسی شد بارهای عاملی بالاتر از ۰/۴ مطلوب هستند. مدل در حالت ضریب مسیر و بارهای عاملی اولیه در جدول و شکل (۱)، نشان داده شده است.

جدول ۱. بارهای عاملی

گویه‌ها	بار عاملی	انحراف استاندارد	آماره t
q1	۰.۶۸۹	۰.۱۰۳۳۵	۱۹.۹۲۷
q2	۰.۷۲۳	۰.۰۹۴۲۴	۲۳.۱۶۵
q3	۰.۷۵۲	۰.۰۸۸۷۳	۲۷.۴۰۳
q4	۰.۷۶۲	۰.۰۹۴۲۰	۲۱.۸۱۴
q5	۰.۸۴۱	۰.۱۰۲۵۵	۲۲.۲۴۶
q6	۰.۷۷۱	۰.۰۹۳۰۴	۲۵.۹۱۴
q7	۰.۷۷۹	۰.۱۰۱۵۴	۲۱.۶۳۳
q8	۰.۷۵۱	۰.۰۸۹۳۱	۲۹.۳۷۵
q9	۰.۸۰۸	۰.۰۹۵۲۹	۲۴.۰۷۷
q10	۰.۷۵۳	۰.۰۹۲۴۸	۲۵.۰۷۲
q11	۰.۷۷۸	۰.۱۰۳۴۲	۲۷.۰۲۹
q12	۰.۷۲۷	۰.۰۹۷۶۳	۲۴.۳۳۵
q13	۰.۷۲۷	۰.۰۹۷۰۴	۲۳.۱۲۶
q14	۰.۷۱۳	۰.۰۸۶۲۶	۲۳.۰۵۱
q15	۰.۷۲۱	۰.۰۹۲۱۹	۲۱.۹۱۴
q16	۰.۷۷۱	۰.۰۸۳۶۲	۲۸.۱۶۳
q17	۰.۸۰۰	۰.۰۸۶۶۹	۲۲.۳۳۵
q18	۰.۷۳۰	۰.۰۹۳۴۵	۲۷.۸۸۸
q19	۰.۷۴۲	۰.۰۹۲۰۳	۲۲.۵۴۰
q20	۰.۸۱۳	۰.۰۸۶۰۵	۲۶.۲۷۸
q21	۰.۷۳۵	۰.۰۹۳۳۲	۲۰.۰۰۰
q22	۰.۷۰۹	۰.۰۸۳۳۲	۲۷.۹۸۷
q23	۰.۷۱۴	۰.۰۷۸۷۵	۲۰.۸۹۴
q24	۰.۶۹۳	۰.۰۹۰۵۶	۲۵.۵۱۴
q25	۰.۶۵۶	۰.۰۸۳۱۹	۲۱.۸۵۳
q26	۰.۸۱۱	۰.۰۷۷۸۱	۲۴.۹۲۲
q27	۰.۷۸۶	۰.۰۹۰۶۷	۲۵.۴۵۱
q28	۰.۸۳۶	۰.۰۸۲۱۴	۲۵.۲۳۰
q29	۰.۷۶۶	۰.۰۸۸۳۲	۲۷.۶۵۳
q30	۰.۸۵۶	۰.۰۹۰۲۱	۲۷.۲۴۷
q31	۰.۷۰۵	۰.۰۷۸۱۴	۲۰.۰۲۵
q32	۰.۸۰۱	۰.۰۹۳۰۴	۲۰.۳۶۵
q33	۰.۷۳۰	۰.۰۶۴۵۷	۲۱.۸۱۲
q34	۰.۷۶۴	۰.۰۵۵۴۱	۲۵.۵۶۲
q35	۰.۸۱۵	۰.۰۷۷۵۹	۲۲.۰۵۰
q36	۰.۸۳۶	۰.۰۹۲۴۸	۲۵.۳۷۰
q37	۰.۸۴۶	۰.۰۷۴۴۲	۲۷.۲۸۳
q38	۰.۸۴۹	۰.۰۹۷۶۳	۲۰.۳۰۴
q39	۰.۸۲۱	۰.۰۶۴۵۷	۲۹.۸۸۲

در نرم‌افزار smart pls برای برازش مدل‌های اندازه‌گیری از نظر پایایی معیارهای ضرایب بار عاملی، پایایی مرکب CR و برای بررسی روایی همگرایی مدل‌های اندازه‌گیری از معیار متوسط اشتراک AVE و برای بررسی روایی واگرایی این مدل‌ها جدول فورنل و لارکر را ارائه می‌دهد.

در جدول (۲) مقدار ضریب آلفای کرونباخ، پایایی مرکب و معیار متوسط اشتراک برای هر یک از سازه‌ها ارائه شده است.

جدول ۲. آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا

متغیرها	آلفای کرونباخ	AVE	CR
فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار برای دوره متوسطه ایران	۰/۹۷۴	۰/۶۱۰	۰/۹۷۵
ابعاد فردی و شخصیتی	۰/۹۳۴	۰/۵۸۷	۰/۹۳۶
ابعاد اجتماعی و فرهنگی	۰/۹۲۳	۰/۵۵۶	۰/۹۲۵
ابعاد دینی و معنوی	۰/۹۰۵	۰/۶۳۷	۰/۹۰۷
ابعاد تربیتی و زیرساختی	۰/۹۱۲	۰/۶۲۳	۰/۹۱۴

مطابق با جدول (۲) ضریب آلفای کرونباخ برای تمام سازه‌های موردنظر بالاتر از ۰/۷ است که حاکی از پایایی مناسب مدل می‌باشد. همین‌طور مقادیر پایایی ترکیبی برای تمام سازه‌های موردنظر بالاتر از ۰/۷ است که حاکی از پایایی مناسب مدل دارد. همچنین مقدار تمام مقادیر AVE بالاتر از ۰/۴ است، پس برازش مدل مناسب است.

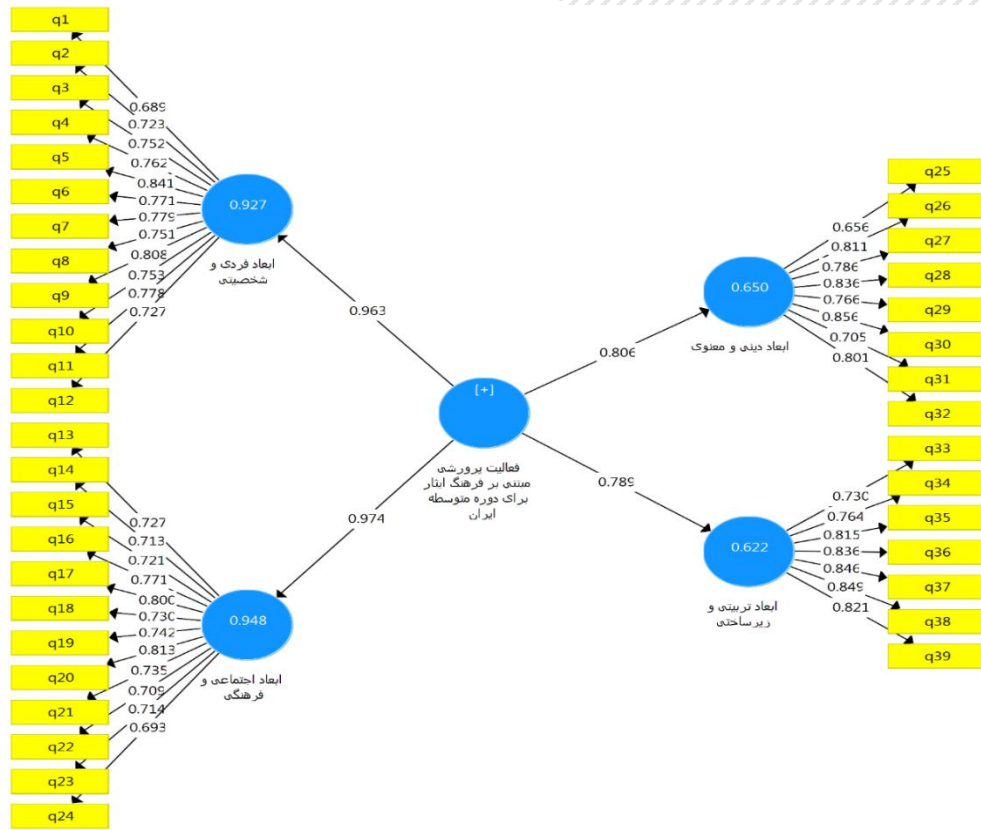
همان‌گونه که در جدول (۳) قابل مشاهده است مقدار جذر AVE متغیرهای مکنون در پژوهش حاضر که در خانه‌های موجود در قطر اصلی ماتریس قرار گرفته‌اند از مقدار همبستگی میان آنها که در خانه‌های زیرین و راست قطر بیشتر است که این مطلب بیانگر برازش مناسب مدل‌های اندازه‌گیری از نظر روایی واگرا است.

جدول ۳. جدول فورنل و لاکر

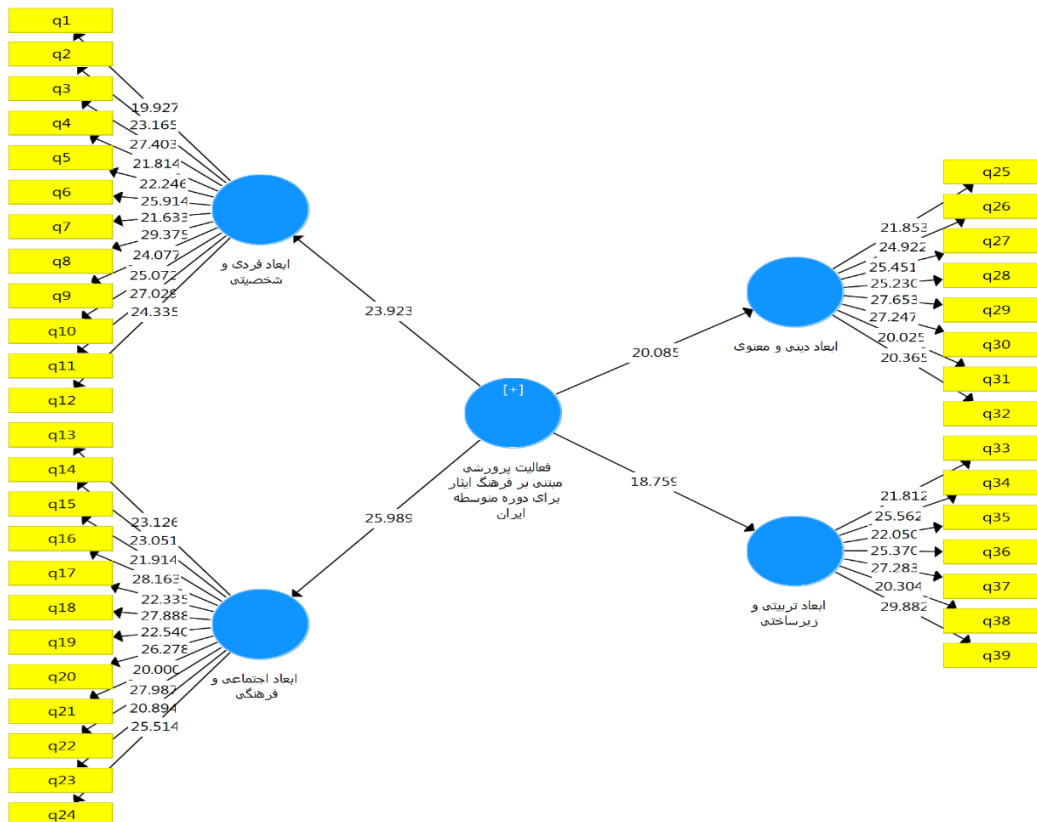
متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
فعالیت پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار برای دوره متوسطه ایران	۰/۸۹۶				
ابعاد فردی و شخصیتی	۰/۸۷۷	۰/۸۹۷			
ابعاد اجتماعی و فرهنگی	۰/۸۶۳	۰/۸۷۰	۰/۸۷۸		
ابعاد دینی و معنوی	۰/۸۴۴	۰/۸۵۱	۰/۸۸۹	۰/۸۶۳	
ابعاد تربیتی و زیرساختی	۰/۸۳۹	۰/۸۴۷	۰/۸۸۹	۰/۸۵۲	۰/۸۵۵

مطابق با جدول (۳)، تمام مقادیر قطر اصلی از مقادیر زیرین و راست خود بزرگ‌تر می‌باشد؛ بنابراین برازش مدل مناسب می‌باشد.

برای بررسی برازش مدل ساختاری پژوهش از چندین معیار استفاده می‌شود که اولین و اساسی‌ترین معیار، ضرایب معناداری Z است. برازش مدل ساختاری با استفاده از ضرایب t به این صورت است که این ضرایب باید از ۱/۹۶ بیشتر باشند تا بتوان در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار بودن آنها را تأیید کرد. در صورتی که مقدار آماره t بیشتر از ۱/۹۶ گردد، ضریب مسیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد و در صورتی که مقدار آماره t بیشتر از ۲/۵۸ گردد، ضریب مسیر در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار است.

شکل ۱. مدل معادلات ساختاری حالت تخمین ضرایب استاندارد (بارهای عاملی)

شکل ۲. مدل معادلات ساختاری در حالت ضریب معناداری Z

ضریب تعیین یا R^2 معیاری است که برای متصل کردن بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری مدل‌سازی معادلات ساختاری به کار می‌رود و نشان از تأثیری دارد که یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا می‌گذارد. نکته ضروری این است که مقدار R^2 تنها برای سازه‌های وابسته (درون‌زا) مدل محاسبه می‌گردد و در مورد سازه‌های برون‌زا، مقدار این معیار صفر است. هرچه مقدار R^2 مربوط به سازه‌های درون‌زای یک مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. (Chine, 1998) سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ را به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی بودن برازش بخش ساختاری مدل به وسیله معیار R^2 در نظر می‌گیرد.

جدول ۵. مقادیر R Square

متغیر وابسته	R ²	شدت
ابعاد فردی و شخصیتی	۰.۹۲۷	قوی
ابعاد اجتماعی و فرهنگی	۰.۹۴۸	قوی
ابعاد دینی و معنوی	۰.۶۵۰	قوی
ابعاد تربیتی و زیرساختی	۰.۶۲۲	قوی
میانگین	۰.۷۸۶	قوی

مقادیر ضریب تعیین در جدول (۵)، نشان‌دهنده قوی بودن برازش مدل است.

این معیار قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد. مدل‌هایی که دارای برازش بخش ساختاری قابل قبول هستند باید قابلیت پیش‌بینی شاخص‌های مربوط به سازه‌های درون‌زای مدل را داشته باشند. هیر و همکاران (۲۰۲۱) سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را برای نشان دادن قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی سازه یا سازه‌های برون‌زای مربوط به آن تعریف کرده‌اند. ذکر این نکته ضروری است که این مقدار تنها برای سازه‌های درون‌زای مدل که شاخص‌های آن‌ها از نوع انعکاسی است، محاسبه می‌گردد.

جدول ۶. کیفیت پیش‌بینی‌کنندگی (Q^2)

متغیر وابسته	Q ²	شدت
ابعاد فردی و شخصیتی	۰.۳۵۵	قوی
ابعاد اجتماعی و فرهنگی	۰.۳۲۷	قوی
ابعاد دینی و معنوی	۰.۳۲۵	قوی
ابعاد تربیتی و زیرساختی	۰.۲۷۸	قوی
میانگین	۰.۳۲۱	قوی

مقدار کیفیت پیش‌بینی‌کنندگی در جدول (۶) نشان از مناسب بودن این معیار می‌باشد.

برآزش مدل کلی (GOF)

سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای این معیار معرفی شده‌است.

$$\text{مدل } GOF = \sqrt{\text{Communality} \times R^2} = \sqrt{0.786 \times 0.321} = 0.50$$

با توجه به نتایج فوق می‌توان گفت که مدل دارای اعتبار و برازش قوی است. تمامی ضرایب بارهای عاملی از ۰/۴ بیشتر است که نشان از مناسب بودن این مدل دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که مدل معادلات ساختاری فعالیت‌های پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار در دوره متوسطه ایران از برازش مطلوب و قدرت تبیین بالایی برخوردار است و چهار بعد اصلی شامل بعد فردی و شخصیتی، بعد اجتماعی و فرهنگی، بعد دینی و معنوی و بعد تربیتی و زیرساختی به‌عنوان مؤلفه‌های اساسی این مدل شناسایی شدند. ضرایب بارهای عاملی بالاتر از حد مطلوب، معناداری روابط ساختاری و همچنین مقادیر بالای ضرایب تعیین و شاخص‌های پیش‌بینی‌پذیری، همگی نشان‌دهنده آن است که این ابعاد به‌صورت منسجم و نظام‌مند می‌توانند چارچوبی کارآمد برای طراحی و اجرای فعالیت‌های پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار فراهم آورند. این یافته بیانگر آن است که فرهنگ ایثار نه به‌عنوان یک مفهوم انتزاعی، بلکه به‌عنوان یک سازه چندبعدی و قابل اندازه‌گیری، قابلیت ادغام در برنامه‌های تربیتی مدارس را دارد.

در تبیین بعد فردی و شخصیتی، نتایج نشان داد که ویژگی‌هایی همچون مسئولیت‌پذیری، خودباوری، هویت‌یابی و درونی‌سازی ارزش‌های ایثارگرانه، نقش محوری در شکل‌گیری این بعد دارند. این یافته با دیدگاه‌هایی هم‌راستا است که تربیت را فرآیندی درونی و مبتنی بر تحول شخصیت فرد می‌داند و بر اهمیت تقویت ابعاد درونی در شکل‌گیری رفتارهای ارزشی تأکید دارند (Sadra et al., 2025). همچنین نتایج پژوهش‌های تجربی نشان داده‌اند که مواجهه هدفمند دانش‌آموزان با مفاهیم ایثار و شهادت، می‌تواند به تقویت هویت دینی و افزایش احساس مسئولیت فردی منجر شود (Keshavarzi & Kargar, 2025). از سوی دیگر، نقش نظام آموزشی در شکل‌دهی این ویژگی‌ها نیز مورد تأکید قرار گرفته است، به‌گونه‌ای که آموزش‌های هدفمند می‌توانند زمینه‌ساز درونی‌سازی ارزش‌ها در سطح فردی شوند (Hosseini & Hosseini, 2022). بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که بعد فردی و شخصیتی، زیربنای سایر ابعاد مدل را تشکیل می‌دهد و بدون تقویت آن، تحقق اهداف تربیتی در سایر سطوح با چالش مواجه خواهد شد.

در خصوص بعد اجتماعی و فرهنگی، یافته‌ها نشان داد که تعاملات اجتماعی، هنجارهای جمعی و بسترهای فرهنگی نقش مهمی در ترویج فرهنگ ایثار دارند. این نتیجه با مطالعاتی که فرهنگ را به‌عنوان عامل تعیین‌کننده رفتارهای اجتماعی معرفی می‌کنند، هم‌خوانی دارد (Turki et al., 2022). همچنین پژوهش‌ها نشان داده‌اند که تقویت فرهنگ ایثار در سطح اجتماعی می‌تواند به افزایش سرمایه اجتماعی و انسجام جمعی منجر شود (Hafizi, 2022). در این راستا، نقش مدرسه به‌عنوان یک نهاد اجتماعی بسیار حائز اهمیت است، زیرا از طریق فعالیت‌های گروهی، برنامه‌های فرهنگی و تعاملات میان‌فردی، می‌تواند زمینه‌ساز نهادینه‌سازی این ارزش‌ها در میان دانش‌آموزان باشد (Heydari, 2022). علاوه بر این، یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج مطالعاتی که بر تأثیر محیط اجتماعی و فرهنگی در شکل‌گیری نگرش‌های دانش‌آموزان تأکید دارند، همسو است (Rostami et al., 2024). بنابراین، می‌توان گفت که بعد اجتماعی و فرهنگی به‌عنوان بستری برای بروز و تقویت ارزش‌های ایثارگرانه عمل می‌کند.

بعد دینی و معنوی نیز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابعاد مدل شناسایی شد که نقش آن در ایجاد معنا و جهت‌دهی به فعالیت‌های پرورشی بسیار برجسته است. این یافته با دیدگاه‌هایی که دین را به‌عنوان منبع اصلی ارزش‌ها و انگیزه‌های اخلاقی معرفی می‌کنند، هم‌راستا است (Safarzadeh, 2024). همچنین پژوهش‌ها نشان داده‌اند که پیوند مفاهیم تربیتی با باورهای دینی، می‌تواند به تعمیق یادگیری و افزایش پایداری رفتارهای ارزشی منجر شود (Rezai & Koopai, 2023). در همین راستا، نقش آموزش دینی در مقابله با چالش‌های فرهنگی و اخلاقی عصر حاضر نیز مورد تأکید قرار گرفته است (Syafi'i & Shokheh, 2025). بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که بعد دینی و معنوی، به‌عنوان منبع الهام‌بخش، نقش کلیدی در تقویت انگیزه‌های درونی دانش‌آموزان برای پذیرش و عمل به ارزش‌های ایثارگرانه دارد.

در تبیین بعد تربیتی و زیرساختی، یافته‌ها نشان داد که عواملی نظیر برنامه‌ریزی درسی، توانمندسازی معلمان، استفاده از روش‌های نوین آموزشی و فراهم‌آوری امکانات لازم، نقش تعیین‌کننده‌ای در تحقق فعالیت‌های پرورشی دارند. این نتیجه با مطالعاتی که بر اهمیت زیرساخت‌های آموزشی در موفقیت برنامه‌های تربیتی تأکید دارند، هم‌خوانی دارد (Rohim & Madzaly, 2025). همچنین، نقش رهبری آموزشی و مدیریت مدرسه در ایجاد بستر مناسب برای اجرای این فعالیت‌ها نیز مورد تأکید قرار گرفته است (Sahrudin, 2025). از سوی دیگر، استفاده از فناوری‌های نوین و ابزارهای دیجیتال می‌تواند به ارتقای کیفیت و جذابیت فعالیت‌های پرورشی کمک نماید (Pratiwi & Ihwan, 2025). بنابراین، می‌توان گفت که بعد تربیتی و زیرساختی به‌عنوان عامل تسهیل‌کننده، زمینه لازم برای تحقق سایر ابعاد مدل را فراهم می‌سازد.

به‌طور کلی، نتایج این پژوهش نشان داد که تحقق فعالیت‌های پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار، نیازمند رویکردی جامع و چندبعدی است که در آن، ابعاد فردی، اجتماعی، معنوی و زیرساختی به‌صورت همزمان مورد توجه قرار گیرند. این یافته با مدل‌های نظری مبتنی بر ارزش‌های اسلامی که بر تلفیق ابعاد مختلف تربیت تأکید دارند، همسو است (Zarabi et al., 2025). همچنین، اهمیت توجه به تحولات معاصر و ضرورت تطبیق برنامه‌های تربیتی با نیازهای جدید دانش‌آموزان نیز مورد تأکید قرار گرفته است (Rosin et al., 2025). در این میان، نقش رسانه‌ها و فضای مجازی در شکل‌دهی نگرش‌های نسل جوان نیز قابل توجه است و لزوم مدیریت و هدایت این فضا در راستای تقویت فرهنگ ایثار را برجسته می‌سازد (Afkari & Andalibnia, 2022; Tarihi & Samadi, 2016). در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که مدل ارائه‌شده در این پژوهش، چارچوبی جامع و کارآمد برای طراحی و اجرای فعالیت‌های پرورشی مبتنی بر فرهنگ ایثار در دوره متوسطه فراهم می‌آورد.

این پژوهش با محدودیت‌هایی همراه بود که در تفسیر نتایج باید مورد توجه قرار گیرد. نخست، جامعه آماری پژوهش محدود به معلمان پرورشی استان فارس بود که ممکن است تعمیم‌پذیری نتایج به سایر مناطق را با محدودیت مواجه سازد. دوم، استفاده از ابزار پرسشنامه محقق‌ساخته، هرچند با تأیید روایی و پایایی همراه بود، اما ممکن است تحت تأثیر سوگیری‌های پاسخ‌دهی قرار گرفته باشد. سوم، ماهیت مقطعی پژوهش امکان بررسی تغییرات زمانی و پویایی‌های بلندمدت را فراهم نکرد. همچنین، تمرکز پژوهش بر داده‌های کمی، مانع از درک عمیق‌تر تجربه‌های زیسته افراد در این حوزه شد.

پژوهش‌های آینده می‌توانند با گسترش دامنه جغرافیایی و استفاده از نمونه‌های متنوع‌تر، به افزایش تعمیم‌پذیری نتایج کمک نمایند. همچنین، استفاده از روش‌های ترکیبی (کمی-کیفی) می‌تواند به درک عمیق‌تر ابعاد مختلف فرهنگ ایثار و نحوه نهادینه‌سازی آن در نظام آموزشی منجر شود. بررسی نقش متغیرهای میانجی و تعدیل‌گر مانند سبک‌های رهبری آموزشی، فرهنگ سازمانی مدارس و ویژگی‌های فردی دانش‌آموزان نیز می‌تواند به غنای مدل‌های نظری کمک کند. علاوه بر این، انجام مطالعات طولی برای بررسی تغییرات در طول زمان و ارزیابی اثربخشی برنامه‌های تربیتی پیشنهاد می‌شود.

نتایج این پژوهش می‌تواند به‌عنوان مبنایی برای طراحی برنامه‌های پرورشی در نظام آموزش و پرورش مورد استفاده قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران آموزشی با رویکردی یکپارچه، ابعاد مختلف مدل را در برنامه‌ریزی‌های خود لحاظ نمایند. همچنین، توانمندسازی معلمان و مربیان پرورشی در زمینه اجرای فعالیت‌های مبتنی بر فرهنگ ایثار، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. طراحی فعالیت‌های تعاملی، استفاده از فناوری‌های نوین و ایجاد ارتباط میان مفاهیم نظری و تجربه‌های عملی دانش‌آموزان، می‌تواند به افزایش اثربخشی این برنامه‌ها کمک نماید. در نهایت، تقویت همکاری میان مدرسه، خانواده و جامعه، نقش مهمی در نهادینه‌سازی فرهنگ ایثار در میان نسل جوان خواهد داشت.

موازن اخلاقی

در این پژوهش ملاحظات اخلاقی رعایت شد.

تشکر و قدردانی

از تمام افرادی که امکان انجام پژوهش حاضر را فراهم کردند، تقدیر و تشکر می‌شود.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان این مطالعه با هم مشارکت فعال داشتند.

تعارض منافع

بین نویسندگان پژوهش حاضر هیچ تضاد منافی وجود نداشت.

Reference

- Afkari, R., & Andalibnia, H. (2022). *The Role of Cyberspace in Institutionalizing the Culture of Sacrifice and Martyrdom in Elementary School Students Based on the Principle of the Fundamental Transformation Document* First National Conference on Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom, Shiraz. <https://civilica.com/doc/1493087>
- Hafizi, A. (2022). The Impact of the Culture of Social Sacrifice on Social Capital in the Ministry of Culture and Islamic Guidance. *Shahed Andisheh Bi-Quarterly*, 3(1). <https://civilica.com/doc/1535003>
- Heydari, M. (2022). *The Role of Education in Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom Among Students* First National Conference on Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom, Shiraz. <https://civilica.com/doc/1493026>
- Hosseini, S. M., & Hosseini, S. A. (2022). *The Role of the Education Organization in Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom* First National Conference on Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom, Shiraz. <https://civilica.com/doc/1493015>
- Keshavarzi, M., & Kargar Jahromi, F. (2025). Students' Lived Experiences of the Culture of Sacrifice and Martyrdom on the Religious Attitudes of Female Students in the First Year of Secondary School in Shahed Schools in Shiraz. *Quarterly Journal of Psychology, Social Sciences and Educational Sciences*(9). <https://civilica.com/doc/2338274>
- Mirzaei, M., & Ameripuor, A. (2022). Sacrifice, Martyrdom, Institutionalization, Education System. *Witness the Thought*, 3(1), 321-347.
- Pratiwi, A. Y., & Ihwan, M. B. (2025). Syawir Education Response to the Digital Era: Challenges and Opportunities to Use Maktabah Syamilah. *Ijgie (International Journal of Graduate of Islamic Education)*, 6(1), 202-209. <https://doi.org/10.37567/ijgie.v6i1.3750>
- Rezai Koopai, M. (2023). *The Role of Education in Institutionalizing the Culture of Sacrifice and Martyrdom Among Students* First International Conference of Top Teachers and Leading Schools in the Third Millennium, Bushehr. <https://civilica.com/doc/2055951>
- Rohim, A., & Madzaly, M. Y. A. (2025). Analysis of Evaluation Techniques in the Book "Islamic Religious Education and Ethics" for Eleventh Grade Students of Madrasah Aliyah. *Edukasi Islami Jurnal Pendidikan Islam*, 14(01), 67-86. <https://doi.org/10.30868/ei.v14i01.8054>
- Rosin, N., Salleh, M. N. M., Jamil, A. I., Awel, H. R., Huda, M., & Isbahi, M. B. (2025). Embedding 21st Century Soft Skills in Islamic Higher Education. *Nazhruna: Jurnal Pendidikan Islam*, 8(2), 318-335. <https://doi.org/10.31538/nzh.v8i2.232>
- Rostami, A., Mahmoudi Shoki, M. A., Mirzaei, A. H., & Shabani, A. (2024). *Study of Jihad of Explanation in Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom in Schools from the Perspective of Students and Teachers of Farhangian University of Arak* Twenty-Third National Conference on Psychology, Educational and Social Sciences, Babylon. <https://civilica.com/doc/2056391>
- Sadra, A., Rezaei, S., Charbashlu, H., & Vakili, S. (2025). Designing an educational-training model based on family skills in the second secondary curriculum: Islamic lifestyle focusing on health. *Islamic Lifestyle with Focus on Health*, 2(3). <https://www.sid.ir/paper/1651777/fa>
- Safarzadeh, F. (2024). *Promoting the Culture of Sacrifice and Martyrdom in the Educational System* Sixth National Conference on Professional Research in Psychology and Counseling with a Teacher's Perspective, Minab. <https://civilica.com/doc/2081657>
- Sahrudin, S. (2025). Implementation of Islamic Leadership Values by School Principals in Enhancing Teacher Competence in Public Junior High Schools in Indramayu. *Eduprof: Islamic Education Journal*, 7(1), 140-161. <https://doi.org/10.47453/eduprof.v7i1.348>
- Syafi'i, S. i., & Shokheh, M. (2025). The Role of Modernizing Islamic Religious Education and Character Building in Facing the Challenges of Juvenile Delinquency in the Digital Era. *Al-Ulum Jurnal Pemikiran Dan Penelitian Ke Islam*, 12(1), 73-83. <https://doi.org/10.31102/alulum.12.1.2025.73-83>
- Tarihi, N., & Samadi, M. (2016). Studying the Relationship Between the Amount of Media Consumption of the Young Generation and Their Attitude Towards the Culture of Sacrifice and Martyrdom. *Sociological studies*, 9(32), 53-72.
- Turki, M., Kalantari, M., & Alirezaci, A. (2022). The Effect of Green Transformational Leadership on Green Behavior With the Mediating Role of Green Organizational Culture and Environmental Concerns. *Journal of Business Management and Entrepreneurship*, 1(2), 93-113. <https://doi.org/10.22034/jbme.2022.329053.1014>
- Zarabi, S., AmirKabiri, A. R., & Rabiei Mandejin, M. R. (2025). Identifying the Components, Contexts, and Consequences of the Organizational Justice Model Based on Islamic Values (Case Study: Education Department of Ardabil Province). *Scientific Journal of Organizational Culture Management*, 20(2), 291-319.